

UCHWAŁA NR XLI/ 228/10
RADY GMINY WIŻAJNY
z dnia 21 października 2010 r.

w sprawie zatwierdzenia Planu Odnowy Miejscowości Wiżajny.

Na podstawie art.18 ust.2 pkt 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1591; zm. z 2002 r. Nr 23, poz. 220, Nr 62, poz. 558, Nr 113, poz. 984, Nr 153, poz. 1271, Nr 214, poz. 1806; z 2003 r. Nr 80, poz. 717, Nr 162, poz. 1568; z 2004 r. Nr 102, poz. 1055, Nr 116, poz. 1203; z 2005 r. Nr 172, poz. 1441, Nr 175, poz. 1457; z 2006 r. Nr 17, poz. 128, Nr 181, poz. 1337; z 2007 r. Nr 48, poz. 327, Nr 138, poz. 974, Nr 173, poz. 1218; z 2008 r. Nr 180, poz. 1111, Nr 223, poz.1458; z 2009 r. Nr 52, poz. 420, Nr 157, poz.1241; z 2010 r. Nr 28, poz.142 i 146, Nr 106, poz. 675) Rada Gminy Wiżajny uchwala co następuje:

§ .1 Zatwierdza się **Plan Odnowy Miejscowości Wiżajny** stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ .2 Traci moc uchwała Nr XX/143/09 Rady Gminy Wiżajny z dnia 27 marca 2009 r. w sprawie zatwierdzenia Planu Odnowy Miejscowości Wiżajny oraz uchwała Nr XXXI/190/09 Rady Gminy Wiżajny z dnia 29 grudnia 2009 r. w sprawie wprowadzenia zmian w Planie Odnowy Miejscowości Wiżajny.

§ .3 Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy.

§ .4 Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Zenon Kowalewski

Załącznik
do uchwały nr XLI/228/10
Rady Gminy Wiżajny
z dnia 21 października 2010 r.

GMINA WIŻAJNY

PLAN ODNOWY MIEJSCOWOŚCI WIŻAJNY

WIŻAJNY, PAŹDZIERNIK 2010

Spis treści

1. Charakterystyka miejscowości.....	4
2. Inwentaryzacja zasobów.....	8

W latach 1975 – 1998 miejscowość administracyjnie należała do województwa suwalskiego.

Wizajny to miejscowość gminna, której zabudowa i infrastruktura nadaje charakter małego miasteczka. Wieś posiada miejski układ urbanistyczny z XVIII wieku z dużym prostokątnym rynkiem i kościołem.

Wokół Wizajn, tak jak w całej gminie Wizajny, brak jest większych kompleksów leśnych, za to jezior w okolicy jest wiele. Najwięcej niewielkich – kilkuhektarowych.

W pobliżu wsi, obok drogi z Wizajn do Rutki - Tartak wznosi się na 298 m n.p.m. Góra Rowelska, a na północny wschód od osady ciągnie się pasmo wzniesień morenowych o nazwie Góry Sudawskie. Najwyższe wzniesienie ma tu ponad 250 m n.p.m.

Wizajny to suwalski i zarazem polski biegun zimna. Specyficzny mikroklimat sprawia, że zimy są tu ostre i trwają długo.

Region klimatyczny, do którego należą Wizajny posiada niekorzystne warunki klimatyczne dla rolnictwa. Jest to teren należący do jednego z najchłodniejszych w Województwie Podlaskim.

Działalność rolnicza typowa dla Wizajn i będąca ciągle podstawowym źródłem utrzymania prawie wszystkim mieszkańców, prowadzona jest w niezwykle uciążliwych warunkach ze względu na ukształtowanie terenu i surowy klimat. Cechą charakterystyczną obszaru jest krótki okres wegetacji trwający około 197 dni.

1.2 Historia

Prawdopodobnie w miejscu dzisiejszych Wizajn mieściło się centrum jaćwieskiej włości wymienionej w 1253 roku jako Weyze (od litewskiego słowa vežys – rak). Legenda wiąże nazwę miejscowości z królem Władysławem Jagiełłą, który po udanym polowaniu na tura zatrzymał się w karczmie nad jeziorem, gdzie ugoszczono go rakami.

Miejscowość Wizajny powstała prawdopodobnie w 1547r., a prawa miejskie otrzymała w końcu XVI w., które oficjalnie zostały potwierdzone przez króla Jana III Sobieskiego w 1693r. oraz przez króla Stanisława Augusta w 1792r. Pierwszą odnotowaną w dokumentach siedzibą ludzką był założony nad jeziorem Wizajny dwór bojara Piotra Łysego, który powstał w 1549r. w ramach zainicjowanej przez królową Bonę akcji osiedleńczej. W zapiskach parafii Puńsk z roku 1606 zapisane jest, że „droga wiodła obok miasta Wizajny” co daje przypuszczenie, że było to jedno z najstarszych miast na Suwalszczyźnie.

Wizajny, siedziba starostwa i centrum akcji osadniczej w zachodniej części Puszczy Mereckiej – w 1638r. nadane zostało Radziwiłłom. Starostami między innymi byli dwaj hetmani wielcy litewscy: Krzysztof Radziwiłł (1585 – 1640) i znany z Potopu Janusz Radziwiłł (1612 – 1655) oraz w II połowie XVIII wieku Róża z Platerów Strutyńska, zasłużona dla Suwalszczyzny, fundatorka przebudowy kościoła Dominikanów w Sejnach.

Podczas wojen szwedzkich Wizajny uległy zniszczeniu. Aby podźwignąć je z upadku, król Jan Kazimierz ufundował tu w 1659 roku szpital, szkołę i nowy kościół a miejscowemu proboszczowi nadał jako uposażenie wieś Smolniki. Pod koniec XVIII wieku, podczas porządkowania praw miejskich przez Sejm Wielki miasto Wizajny otrzymało herb – orła białego na czerwonym tle, przepasanego złotym pasem. W latach 1823 – 1825 zaraz po pożarze poprzedniej drewnianej świątyni, został wybudowany murowany, klasycystyczny kościół katolicki pod wezwaniem św. Teresy, a w końcu XIX wieku wybudowano drewnianą dzwonnice. W roku 1825 powstała samodzielna parafia wizajńska (wcześniej – od 1770r. Wizajny stanowiły wspólną parafię z Lubowem, niejako mu podlegając). W roku 1870 Wizajny utraciły prawa miejskie. W roku 1879 wybudowany został przez kolonistów niemieckich kościół ewangelicki (wcześniej – od 1822 roku funkcjonował zbor ewangelicki). Od 1918 roku Wizajny są siedzibą władz gminnych. Z początkiem XIX wieku zaczęły powstawać spółdzielnie handlowe i produkcyjne: w 1920 roku – Stowarzyszenie Spółdzielcze „Gospodarz”, w 1927 roku Spółdzielcza Wytwórnia Betonowa „Postęp”, a 26 lutego 1935 roku Spółdzielnia Spożywców. W 1925 roku została oddana do użytku szkoła podstawowa w Wizajnach oraz z inicjatywy ks. Balukiewicza powstała Ochotnicza Straż Ogniowa (obecna – Ochotnicza Straż Pożarna). Żołnierze KOP ufundowali mieszkańcom Wizajn w 1930 roku

pomnik ku czci Józefa Piłsudskiego, który ustawiono w górnej części parku. W dniu 28 maja 1937 roku wybuchł w Wizajnach wielki pożar (spłonęło dziesięć budynków). Od października do grudnia 1939r. funkcjonował karny obóz zorganizowany przez volksdeutsche z niemieckiej organizacji paramilitarnej, przez który przewinęło się około 250 osób. Od 2 października 1955r. na trasie Wizajny – Suwałki zaczęły kursować autobusy PKS. W 1960r. nastąpiła pełna elektryfikacja Wizajn. W 1962r. otwarto nowo wybudowany budynek przychodni lekarskiej, a w 1974 roku restaurację. Kolejny pożar, który wybuchł 1 czerwca 1963r. strawił 21 budynków, zginęły wówczas dwie mieszkanki Wizajn. W roku 1993 zaadaptowany został budynek po Spółdzielni Usług Rolniczych w Wizajnach na Szkołę Podstawową w Wizajnach. Budynek po byłej Szkole Podstawowej został zaadaptowany na Publiczne Gimnazjum.

W 2001 r. posłem na Sejm RP IV kadencji został wybrany mieszkaniec Wizajn Pan Józef Laskowski obecny Wójt Gminy Wizajny.

2. Inwentaryzacja zasobów

2.1 Zasoby przyrodnicze

Teren Gminy Wizajny należy do najbardziej malowniczych okolic na Podlasiu. Około 13% gminy leży na obszarze Suwalskiego Parku Krajobrazowego oraz w jego otulinie (strefa ochronna). Niezwykłość tej okolicy polega na urozmaiceniu rzeźby terenu. Mnogość jezior, rzek i strumieni, pagórkowaty teren na którym różnice w wysokości dochodzą do 300 m powoduje, że jest to wyróżniający się w województwie region. Obszar zaliczany jest do nizin, jednak występują tu liczne pofałdowania terenu, z których najwyższymi wzniesieniami są Góra Leszczynowa 272 m i Góra Cisowa 256 m (wartości bezwzględne). Poniżej przedstawione zostały najważniejsze bogactwa przyrodnicze, które stanowią o niezwykłej atrakcyjności miejscowości Wizajny.

Pissa Wisztyniecka – niepozorną strugą wypływa z jeziora Wizajny i wpada do jeziora Wisztynieckiego na terytorium Litwy, skąd wypływa już jako spora rzeka.

Wizga – wypływa z jeziora Wistuć w Wizajnach, płynie przez Wiżgóry, przepływa przez jeziora Bolcie i Ingiel, by na terytorium Litwy połączyć swe wody z Pissą Wisztyniecką.

Jezioro Wizajny, pow. 331,43 ha, długość 4300m, średnia szerokość 600m, maksymalna 1000m, średnia głębokość 2,6m a maksymalna głębokość 5,3m, leży na wysokości 241,9 m n.p.m. Jest to jedno z większych i najpłyczych jezior Suwalszczyzny . Dzięki dużej żyzności uchodzi za bardzo rybne. Można tu złowić szczupaka, sandacza, węgorza, lina i leszcza. Pod względem klasyfikacji rybackiej – jest to jezioro linowo – szczupakowe. Wizajny to jezioro rynnowe, o urozmaiconej linii brzegowej (dużo zatok, półwyspów, zatorfowionych wklęsłości) , położone w okolicy rolniczej, łagodnie sfalowanej. Przy brzegach rośnie szpaler olsz i wierzb, a na zabagnionych mokradłach – krzaki łożyn. Wokół jeziora mieści się wiele gospodarstw agroturystycznych, które na potrzeby gości zagospodarowały tereny wokół jeziora /plaże, namiotowiska, pomosty/. Pięknym widokiem zachwycają wyspy : Trzciniowa i Wierzbowa.

Jezioro Wistuć – pow. 26,09 ha, dł.600m, średnia szerokość 250m a maksymalna 450m, leży na wysokości 241,2m n.p.m. Kształtem przypomina nieforemny trójkąt.

2.2 Dziedzictwo kulturowe

Miejscowość obfituje w wiele świadectw kultury i tradycji:

Kościół klasycystyczny pw. Św. Teresy z Avilla w Wizajnach z 1825 roku. Wewnątrz XVIII-wieczny ołtarz główny, który jest przykładem autentycznego baroku (rokoko) - ze zdobnictwem z motywów roślinnych, z aniołkami, giętymi gzymsami, wolutowymi spływami, złoceniami, bogato rzeźbionymi głowicami kolumnienek. W centralnej części

ołtarza znajduje się obraz Świętej Rodziny, w górnej części retabulum jest obraz św. Teresy z Avilla – patronki kościoła. W zwieńczeniu umieszczono „oko opatrności”. We wnękach kościoła znajdują się klasycystyczne ołtarze, Świętego Józefa i Matki Bożej Różańcowej w lewej oraz cenny obraz Chrystusa Ukrzyżowanego (płótno z XIX w.) i Serce Pana Jezusa w prawej wnęce. Przy prawym ołtarzu bocznym znajduje się obraz Matki Boskiej Ostrobramskiej z 1939 r. oraz chrzcielnica z XIX w. Przyścienna, drewniana, bogato zdobiona ambona z początku XIX wieku (neobarok) z wejściem po jednobiegowych, policzkowych schodach od strony ołtarza wpisana do rejestru zabytków w 2008 roku.

Zabytkowa drewniana dzwonnica stojąca obok kościoła w Wizajnach pochodzi z 1862 roku.

Zabytki historyczno – geologiczne:

- Cmentarz ewangelicki z XIX w.,
- Cmentarz par. rzym. kat XIX w.,
- Pomnik Józefa Piłsudskiego z napisem „Wodzowi narodu 24 Baon KOP i społeczeństwo. 1930 r.”

Zabytkowe obiekty i tereny:

W Wizajnach zachował się XVII – wieczny układ urbanistyczny, z prostokątnym rynkiem. Istnieje tu również park gminny usytuowany w centrum Wizajn (między ulicami Rynek i Szkolna)

2.3 Uwarunkowania społeczne

2.3.1 Ludność

Liczba ludności wsi Wizajny na dzień 10 lutego 2009 roku wynosiła 945 osób zameldowanych na pobyt stały.

Tab. 1 Ludność wsi Wizajny w rozbiciu na poszczególne lata

Rok	Ogólna liczba Mieszkańców	Kobiety	Mężczyźni
2005	1031	514	517
2006	1036	517	519
2007	1032	510	522
2008	946	472	474
2009-02-10	945	471	474

Źródło: Urząd Gminy Wizajny

Z powyższych danych wynika, iż spada liczba mieszkańców miejscowości.

Ludność Wizajn jest jednorodna pod względem narodowościowym i wyznaniowym, mieszkają tutaj Polacy wyznania rzymskokatolickiego.

2.3.2 Infrastruktura społeczna

Spoleczne zapotrzebowanie ludności zamieszkującej wieś Wiżajny, a także osób z terenu całej gminy zapewnia:

- Świetlica Gminna w Wiżajnach. Realizuje zadania z dziedziny upowszechniania kultury, edukacji i wychowania prowadząc wielokierunkową działalność zgodną z założeniami polityki kulturalnej Państwa. Placówka ta spełnia dodatkowo funkcję społeczną, włączając się czynnie w nurt życia mieszkańców. Organizuje cykliczne imprezy artystyczne, w których uczestniczą często trzy pokolenia – rodzice, dziadkowie i wnuki.
- Zespół ludowy „Jezioranki” powstał w 1986 r., obecnie w jego skład wchodzi 10 kobiet i 4 mężczyzn. W 1988 roku zdobył II miejsce na Ogólnopolskim Przeglądzie Zespołów Folklorystycznych w Kazimierzu nad Wisłą. W 1991 roku na XV Festiwalu Zespołów Folklorystycznych Polski Północnej i Krajów Nadbałtyckich w Gdańsku zajął IV miejsce i nagrodę rzeczową. W 1997 roku zajął I miejsce w Przeglądzie Widowisk Kolędniczych w Węgorzewie. W 1999 roku zespół brał udział w I Spotkaniach Pieśni Wielkopostnych w Tradycji Ludowych w Czarnej Białostockiej oraz w finale XXII Wojewódzkiego Konkursu na Widowiska i Plastykę Obrzędową Okresu Wiosennego. W 2000 roku zespół ponownie wystąpił na scenie kazimierskiej – zajął zaszczytne I miejsce, a w 2006 roku trzecie. Ponadto zespół uczestniczył w licznych festiwalach i festynach /Jarmark Dominikański w Gdańsku w 1995 r., festiwal „Dni Kultury Polskiej” w Trokach na Litwie w 2000 r./ wykonując pieśni typowe dla północnej Suwalszczyzny – kulturowego Pogranicza Polsko – Litewskiego, wykonując głównie pieśni obrzędowe, doroczne i rodzinne z zachowaniem dawnych lokalnych tradycji śpiewaczych. Zespół posiada zrekonstruowane stroje subregionalne wg. Ekspertyzy etnokostiumologicznej z 1994 r. pod nadzorem Barbary Kazanowskiej z Państwowego Muzeum Etnograficznego w Warszawie.
- Zespół ludowy „Młode Jezioranki” – istnieje od 1991 roku. Założycielką, liderką i kierownikiem zespołu jest miejscowa śpiewaczka ludowa Anna Andruszkiewicz, której w 2001 r. przyznano członkostwo Stowarzyszenia Twórców Ludowych. Posiada odznakę „Zasłużony Działacz Kultury” a w 2006 roku otrzymała Medal 40 –lecia festiwali kazimierskich. Obecnie zespół składa się z 15 dziewcząt w wieku 8-19 lat. Wykonuje lokalne pieśni i widowiska obrzędowe / obrzędowość doroczna, pieśni sieroce, pasterskie itp./ korzystając z repertuaru założycielki. Jest 3-krotnie nagradzonym laureatem Ogólnopolskiego Festiwalu Kapel i Śpiewaków Ludowych w Kazimierzu nad Wisłą w kategorii „Duży-Mały”. W roku 1993 w Węgorzewie został wytypowany na Ogólnopolski Festiwal Kapel i Śpiewaków Ludowych w Kazimierzu, gdzie w 1994 roku

zajął II miejsce. W tym samym roku wystąpił na Ogólnopolskim Festiwalu „Dziecko w Folklorze” w Baranowie Sandomierskim, zdobywając wyróżnienie. W roku 2003 uczestniczył w Ogólnopolskim Festiwalu Kapel i Śpiewaków Ludowych w Kazimierzu nad Wisłą i zdobył wyróżnienie. Po raz czwarty typowany na Suwalskim Jarmarku Folkloru, zajmując I miejsce w 2006r. do reprezentowania Suwalszczyzny w Kazimierzu 2007r. „Jezioranki Młode” uczestniczyły 2-krotnie w Ogólnopolskim Festiwalu „Dziecko w folklorze” w Baranowie Sandomierskim. Ponadto zespół i solistka-liderka wielokrotnie dokonali archiwalnych nagrań radiowych i telewizyjnych podczas festiwali Kazimierskich. W 1999 roku zespół uczestniczył w realizacji dokumentalnego filmu dla TVP Polonia „Majowe modlitwy pod krzyżem”.

- Gminna Biblioteka Publiczna w Wizajnach zapewnia obsługę biblioteczną mieszkańcom gminy. Służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych i informacyjnych oraz upowszechnianiu wiedzy, nauki i kultury. Biblioteka realizuje swoje zadania poprzez zakup, opracowywanie i jak najszybsze udostępnianie nowości książkowych zgodne z zapotrzebowaniem tutejszego środowiska. Udziela informacji indywidualnych bibliotecznych, bibliograficznych, o regionie oraz innych treściowych w oparciu o materiały zgromadzone w bibliotece oraz Internet. Prowadzi nadzór i opiekę nad użytkownikami sieci internetowej „Ikonka” . Zajmuje się upowszechnianiem czytelnictwa poprzez: prowadzenie konkursów literackich, popularno – naukowych i plastycznych, organizowanie wystaw tematycznych, prowadzenie lekcji bibliotecznych, spotkań z dziećmi i młodzieżą. Współdziała z instytucjami służącymi rozwojowi społeczno – kulturalnemu społeczeństwa. Biblioteka publiczna jest samorządową instytucją, która służy pomocą czytelnikowi w rozwijaniu siebie i swoich zainteresowań.

2.4 Infrastruktura techniczna

Elektroenergetyka

Elektryczność dostarczana jest do miejscowości Wizajny poprzez linie przesyłowe ogólnego krajowego systemu zaopatrywania w energię o łącznej długości na terenie gminy ok. 140 km. Dostawcą jest Zakład Energetyczny w Białymstoku, Rejon Energetyczny Suwałki. Ogólna moc zasilania to ok. 2MW.

Dzięki specyficznym warunkom klimatycznym i ukształtowaniu terenu, Gmina Wizajny należy do stref „korzystnej” i „dość korzystnej” jeśli chodzi o pozyskiwanie energii z wiatru. W tym kierunku zostały podjęte pierwsze działania, w wyniku których powstały na terenie Gminy turbiny wiatrowe, usytuowane na szczycie Góry Rowelskiej.

Cieplownictwo

Na terenie całej gminy nie istnieją kompleksowe rozwiązania techniczne w zakresie energetyki cieplnej w postaci sieci centralnego ogrzewania zasilanej z jednej kotłowni. Tylko większe budynki we wsi Wizajny są wyposażone w duże źródła wytwarzania energii cieplnej. Można wśród nich wymienić m.in.:

- budynki Wspólnot Mieszkaniowych (4 bloki mieszkalne),
- budynek Szkoły Podstawowej,
- Gminny Ośrodek Kultury.

Gazyfikacja

Miejscowość Wizajny nie posiada sieci gazowej.

Gospodarka wodno – ściekowa

Długość sieci wodociągowej w miejscowości Wizajny wynosi ok. 10,0 km, zaś liczba podłączeń wynosi 198 szt. Istniejąca oczyszczalnia ścieków ma przepustowość 205 m³/dobę, istnieje także stacja wodociągowa o wydajności 1080 m³/dobę. Sieć wodociągowa funkcjonuje z podłączeniami do nieruchomości.

Gospodarka odpadami stałymi

Gminne składowisko odpadów komunalnych w Wizajnach z uwagi na jego wypełnienie i brak możliwości dostosowania go do wymagań, jakim powinny odpowiadać poszczególne typy składowisk odpadów w świetle obowiązujących przepisów z dniem 30 czerwca 2007 roku decyzją Starosty Suwalskiego zostało zamknięte. W chwili obecnej trwa jego rekultywacja. Odpady komunalne od właścicieli nieruchomości z terenu Gminy Wizajny odbierane są przez podmioty posiadające wymagane prawem zezwolenia.

Komunikacja

Drogi przebiegające przez miejscowość Wizajny:

1. Droga wojewódzka Nr 651 (Gołdap – Wizajny – Szypliszki – Sejny)
2. Drogi powiatowe:
 - Wizajny – Ejszeryszki – Rutka – Tartak,
 - Wizajny – Smolniki – Sidory
 - Wizajny – Stankuny – Wilkucie – Wizajny.
3. Sieć dróg gminnych

Obsługę techniczną mieszkańcom wsi Wizajny zapewniają istniejące tu instytucje i przedsiębiorstwa:

- Zakład Energetyczny
- Ośrodek Zdrowia,
- Apteka,

- Stacja paliw,
- Poczta,
- Bank Spółdzielczy,
- Stacja kontroli pojazdów,
- Placówki handlowe i gastronomiczne.

2.5 Gospodarka i rolnictwo

Wizajny są miejscowością o charakterze rolniczym, 70% powierzchni to tereny użytkowane rolniczo. Prawie wszystkie grunty rolne są własnością prywatną, a wśród gospodarstw indywidualnych przeważają gospodarstwa o powierzchni powyżej 10 ha.

Poza indywidualnymi gospodarstwami rolnymi, które zapewniają około 300 miejsc pracy w Wizajnach, poza rolnictwem znalazło zatrudnienie 40% osób w wieku produkcyjnym.

Zakłady pracy w Wizajnach:

- Urząd Gminy w Wizajnach,
- Zakład Piekarniczy,
- BS Sejny Oddział w Wizajnach,
- PPUP Poczta Polska,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „CORDIS”,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „CENTRUM UŚMIECHU”,
- Apteka,
- Sklepy wielobranżowe – 6,
- Stacja kontroli pojazdów,
- Stacja paliw,
- Lecznica zwierząt – 2,
- Karczma „Myśliwska”,
- „Rolmax” – handel stały i obwoźny art. przemysłowymi,
- Skup żywca,
- Zakład fryzjerski,
- Zakład wyrobu pomników,
- Usługi pogrzebowe w Wizajnach.

Obecnie rynek pracy tworzy przede wszystkim inicjatywa prywatna. Jednak na tle województwa podlaskiego Wizajny odznaczają się niską dynamiką rozwoju sektora prywatnego poza rolnictwem. Obserwuje się jednak dynamiczny rozwój usług w zakresie turystyki.

2.6 Kapitał społeczny i ludzki

Kapitał społeczny ludności wsi Wizajny skupiony jest wokół istniejących organizacji:

- Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Gminy Wizajny i Okolic,
- Stowarzyszenie „Macierzanka”,
- Ochotnicza Straż Pożarna w Wizajnach,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wizajnach,
- Szkoła Podstawowa im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Wizajnach,
- Publiczne Gimnazjum im. Korpusu Ochrony Pogranicza w Wizajnach,
- Gminna Biblioteka Publiczna w Wizajnach,
- Świetlica Gminna w Wizajnach,
- Ludowe Zespoły Sportowe w Wizajnach,
- Zespół muzyczny Craze Dance,
- Zespół ludowy „Jezioranki”,
- Zespół ludowy „Młode Jezioranki”.

W Wizajnach wytwarzane są sery z mleka krowiego – typ szwajcarski tradycyjny oraz krowiego według tradycyjnej receptury, bez dodatku jakichkolwiek konserwantów. Sery podpuszczkowe z mleka krowiego niepasteryzowanego wytwarzane przez gospodynie domowe zrzeszone w Stowarzyszeniu „Macierzanka” to prawdziwy rarytas. Smakują zarówno świeże – dwu i trzydniowe sery sałatkowe o jasnym kolorze i łagodnym smaku, jak również sery dojrzewające co najmniej 10 dni o ciemniejszym kolorze i wyraźnym smaku. Na odbywających się w dniach 6 – 9.10.2005 r. w Poznaniu targach Polagra – Farm grupa producentów sera dojrzewającego z gmin: Wizajny i Rutka – Tartak otrzymała Perłę – główną nagrodę w konkursie „Nasze kulinarne dziedzictwo”. Natomiast 15 marca 2006 roku wpisany został na Listę Produktów Tradycyjnych jako: Ser podpuszczkowy dojrzewający Wizajny.

Ser podpuszczkowy dojrzewający Wizajny ma gładką powierzchnię z możliwym odciskiem formy lub tkaniny. W przekroju jest jednolity, ale mogą w nim występować dziurki. Ser podpuszczkowy dojrzewający Wizajny ma białawożółty do żółtego kolor, który staje się ciemniejszy w miarę dojrzewania. Produkt jest sprężysty i elastyczny, a im bardziej dojrzały, tym twardszy. Młody ser ma delikatny smak, który w trakcie dojrzewania nabiera intensywności. Zapach jest dość intensywny, może być wzbogacony aromatem miejscowych ziół lub wędzony. Jedynym dodatkiem ścinającym mleko jest podpuszczka naturalna z żołądków cielęcych.

W Wizajnach możemy spotkać się również z twórczością ludową (także z przedstawicielami „ginących” rzemiosł i zawodów), którzy wykonują: obrazy z ziarna zbóż, obrazy malowane farbą olejną, obrazy wyrabiane ze skóry, różnego rodzaju pamiątki z kamienia, malowane szkło, talerze, widoczki, stroiki, prace szydełkowe, wycinanki z papieru, palmy wielkanocne, kwiaty, pisanki, hafty Rachel wykonanie przędzy wełnianej tradycyjnym sposobem (wrzeciono), haft krzyżykowy gobelinowy, pająki ze słomy, obrazy i stroiki ze skóry, wyroby z drewna (wiatraki, szkatułki) kowalstwo artystyczne.

2.7 Turystyka

Dzięki niezwykłym walorom krajobrazowym, mnogości jezior i czystości środowiska, Wizajny to teren o ogromnym potencjale turystycznym. Dość dobrze rozwinięta jest w agroturystyka, choć powinno się dokładać starań, aby wspierać wszelkie inicjatywy społeczności lokalnej, zmierzające w tym właśnie kierunku.

W miejscowości Wizajny widnieją 23 zarejestrowane gospodarstwa agroturystyczne (na terenie Gminy Wizajny jest ich około 60), które zapewniają turystom całodzienne wyżywienie z produktów pochodzących z własnych gospodarstw rolnych oraz inne dodatkowe atrakcje (ogniska, pieczenie barana, przejazd bryczką, dożynki, sauna, wycieczki rowerowe, możliwość korzystania ze sprzętu wodnego itp.). Wiele gospodarstw przyjmuje turystów przez cały rok.

Atrakcyjny krajobraz Wizajn określony niejednokrotnie jako „Bieszczady Północy” jest charakterystyczny dla całego terenu gminy. Wpływa to niekorzystnie na rozwój rolnictwa, ale stwarza bardzo dobre warunki dla rozwoju turystyki: latem do wędrówek po szlakach i wypoczynku w ciszy, natomiast zimą do uprawiania narciarstwa i innych form rekreacji związanych z aurą zimową.

Aby urozmaicić pobyt turystom (oraz samym mieszkańcom) we wsi Wizajny organizowane są cykliczne imprezy:

- Wieczór z poezją – odbywa się w lipcu, w Karczmie „Myśliwska”. Recytacja wierszy twórców z gminy Wizajny oraz koncert poezji śpiewanej w wykonaniu miejscowej grupy muzycznej. Impreza organizowana jest przez Gminną Bibliotekę Publiczną w Wizajnach we współpracy z Karczmą Myśliwską w Wizajnach.
- Międzyszkolny Konkurs Kolęd i Pastorałek – Odbywa się w Szkole Podstawowej w Wizajnach w miesiącu styczniu. W imprezie uczestniczą zespoły i soliści z regionu północno – wschodniej Polski. Celem konkursu jest kultywowanie tradycji śpiewania kolęd i pastorałek, wymiana pomysłów i doświadczeń w upowszechnianiu śpiewu

wśród dzieci i młodzieży. Głównym celem konkursu jest prezentacja kolęd i pastorałek oraz promocja jej wykonawców i twórców.

- Święto Szkoły połączone z Dniem Regionalizmu – odbywa się w Szkole Podstawowej w Wizajnach w miesiącu maju. W imprezie uczestniczą uczniowie ze Szkoły Podstawowej w Wizajnach, Zespół „Jezioranki” z Wizajni, Zespół „Młode Jezioranki” z Wizajni oraz społeczność lokalna. W trakcie imprezy eksponowane są prace dzieci na temat naszego regionu oraz sztuka ludowych twórców, organizowana jest wystawa dotycząca życia i działalności patrona szkoły Marszałka Józefa Piłsudskiego oraz konkursy plastyczne i literackie. Celem imprezy jest kształtowanie świadomości własnych korzeni i tworzenie związku emocjonalnego z dziedzictwem historycznym i kulturowym naszego regionu.
- Dożynki Parafialno – Gminne – odbywają się w miesiącach sierpień – wrzesień w parku gminnym. Impreza organizowana jest przez Świetlicę Gminną w Wizajnach i Urząd Gminy Wizajny kierowana do mieszkańców gminy. Rozpoczyna się uroczystą Mszą Świętą w kościele pod wezwaniem Św. Teresy z Avila w Wizajnach, po zakończeniu której korowód z wieńcami dożynkowymi przechodzi do parku, gdzie odbywają się dalsze uroczystości z konkursem wieńców dożynkowych i płodów rolnych. Uroczystość uświetniają koncerty zespołów ludowych i kapel. Można też posmakować i zakupić produkty regionalne (ser, miód, chleb, itp.) oraz obejrzeć i zakupić prace twórców ludowych (rzeźba, obrazy olejne, serwetki, itp.) Na zakończenie uroczystości odbywa się zabawa dla wszystkich.
- Festyn Zdrowia – propagowanie zdrowego trybu życia – odbywa się w czerwcu na stadionie gminnym w Wizajnach. Impreza organizowana przez Szkołę Podstawową w Wizajnach. Udział w niej biorą uczniowie ze szkół z terenu gminy, ochotnicze straże pożarne z terenu gminy, funkcjonariusze straży granicznej, pracownicy służby zdrowia, społeczność lokalna. W trakcie imprezy organizowana jest loteria fantowa, wystawa prac plastycznych, konkursy, zawody strażackie i sportowe, przejażdżki konne, prezentacja wozów wojskowych oraz umiejętności strażackich. Celem festynu jest zapobieganie zjawiskom patologicznym oraz propagowanie sportu i zdrowego trybu życia.
- Powiatowy Przegląd Piosenki Przedszkolnej „MAMA, TATA I JA” – odbywa się w Świetlicy Gminnej w Wizajnach w kwietniu. Uczestnikami są dzieci w wieku 4 – 7 lat pochodzące z terenu powiatu suwalskiego.
- Festyn „SWOJSKIE KLIMATY” – odbywa się w lipcu na stadionie gminnym w Wizajnach. Organizatorem jest Urząd Gminy w Wizajnach oraz Świetlica Gminna w

Wizajnach. Festyn rozpoczynają koncerty zespołów ludowych, którym towarzyszą konkursy i zabawy dla dzieci i młodzieży oraz dla dorosłych, wystawy prac twórców ludowych, sprzedaż produktów regionalnych, turniej piłki plażowej, mecz piłki nożnej „Żonaci – kawalerowie” oraz zabawa ludowa pod gwiazdami.

- Wigilia dla osób starszych i samotnych – organizowana przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wizajnach we współpracy z Urzędem Gminy w Wizajnach oraz Świetlicą Gminną w Wizajnach w grudniu. Uroczystość rozpoczyna się modlitwą oraz podzieleniem się opłatkiem, następnie odbywa się poczęstunek składający się z tradycyjnych potraw wigilijnych przygotowanych przez organizatorów oraz przez członkinie Zespołu „Jezioranki” i Karcznię „Myśliwską” w Wizajnach. W trakcie uroczystości przychodzi „Św. Mikołaj”, i wręcza uczestnikom symboliczne upominki.

3. Ocena mocnych i słabych stron miejscowości.

Rozpatrywanie możliwości i wizji tego, co powinno wystąpić w przyszłości, wymaga konkretnej wiedzy o tym co dzieje się dziś, zrozumienia organizacji w jej obecnym kształcie. Koniecznym staje się przeprowadzenie diagnozy aktualnego stanu organizacji, która polega na określeniu jej mocnych i słabych stron.

Funkcjonowanie Gminy, sołectwa, tak jak każdej organizacji, odbywa się w kontekście silnych relacji z otoczeniem, które w znacznym stopniu determinuje jej warunki działania. Czynniki warunkujące rozwój organizacji występują tak wewnątrz jej, jak i na zewnątrz. Dopiero rzetelna ich analiza, połączona z wnioskowaniem przynosi pełny obraz wewnętrznych i zewnętrznych uwarunkowań rozwoju obszaru i może stanowić podstawę do identyfikowania celów strategicznych i bezpośrednich.

Powszechnie stosowanym narzędziem służącym do oceny czynników wzrostu i regresu jest analiza SWOT (skrót od angielskich słów Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse, Threats – zagrożenia). Przy zastosowaniu tej metody oceniono wewnętrzne uwarunkowania rozwoju, czyli słabe i mocne strony.

3.1 Mocne strony miejscowości

- Wykorzystywanie energii odnawialnej (turbiny wiatrowe).
- Atuty krajobrazowe.
- Pozytywne uwarunkowania środowiskowe dla rozwoju turystyki.
- Potencjał środowiskowy i turystyczny miejscowości.
- Dość szeroka oferta turystyczna.
- Możliwość czerpania zysków z agroturystyki i turystyki rolnej.
- Znaczący potencjał kulturalny.
- Tradycje imprez kulturalnych.

3.2 Słabe strony

- Brak kompleksowego rozwiązania gospodarki wodno-ściekowej.
- Niskie warunki bytowe mieszkańców.
- Trudności związane z działalnością rolniczą.
- Trudności w zbyciu produktów rolnych.
- Niska aktywność społeczna mieszkańców.

- Starzenie się społeczeństwa.
- Niska świadomość mieszkańców w zakresie ochrony środowiska.
- Zbyt małe zaangażowanie w promocję i rozwój turystyki.

3.3 Problemy o znaczeniu strategicznym

Niska wydajność pracy w rolnictwie i ukryte bezrobocie na wsi

Gospodarka obszaru jest oparta na rolnictwie funkcjonującym w trudnych warunkach do uprawy spowodowanych klimatem i rzeźbą terenu, co w zderzeniu z „ceno – biorczym” charakterem produkcji rolnej, skutkuje niską efektywnością gospodarowania i ubożeniem ludności wiejskiej. Negatywnymi zjawiskami w sektorze rolniczym są starzenie się pracujących na roli, rozdrobnienie gospodarstw rolnych, krótki okres wegetacji roślin uprawnych w porównaniu z innymi rejonami gruntów oraz niski poziom warunków życia na wsi. Mała rentowność produktów rolnych wytwarzanych w Gminie spowodowana jest niską opłacalnością produkcji.

Niedostateczny stopień wykorzystania potencjału turystycznego

Miejscowość Wiżajny, ze względu na położenie i walory krajobrazowe jest atrakcyjna turystycznie i ma szansę powiększyć swoje dochody o te, który płyną z turystyki. Jednak niska aktywność społeczności lokalnej w kontekście podejmowania nowych inicjatyw w obszarze poza rolniczym oraz brak wsparcia ze strony gminy dla gospodarstw nastawionych na działalność agroturystyczną (promocja, doradztwo) powoduje stagnację w tej dziedzinie. Dodatkową barierą jest niewiedza mieszkańców na temat alternatywnych źródeł finansowania inwestycji. Wszystko to powoduje, że turystyczny potencjał miejscowości nie jest w pełni wykorzystywany, a ludność nie wykorzystuje możliwości, jakie daje natura, aby podnieść swój standard życiowy.

Niski poziom wykorzystania potencjału energetycznego

Miejscowość Wiżajny leży na terenie jednej z nielicznych gminy, które mogą korzystać z energii wiatrowej. Jediną możliwością wykorzystania potencjału energetycznego tych terenów, to pozyskiwanie energii z wiatru, energii spadku rzek oraz energii promieniowania słonecznego. Jednak społeczność miejscowości nie podejmuje działań w tym kierunku. Być może z braku świadomości co do korzyści jakie daje wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii lub też z niskiej świadomości dotyczącej ochrony środowiska. Z pewnością

problemem dla mieszkańców jest także wkład finansowy, jaki niezbędny jest do dokonania takiej inwestycji.

3.4 Planowane kierunki rozwoju

Proces planowania służy ustaleniu podstawowych długoterminowych celów organizacji oraz przyjęciu kierunków działania i przydziałowi zasobów do osiągnięcia tych celów. Planowanie strategiczne należy traktować jako świadomy, systematyczny i ukierunkowany na przyszłość proces przygotowywania i podejmowania decyzji dotyczących przyszłego poziomu rozwoju gminy/sołectwa, stopnia zaspokojenia potrzeb społeczności lokalnej oraz koordynacji i integracji działań podejmowanych dla realizacji przyjętego planu, uwzględniających zewnętrzne i wewnętrzne uwarunkowania rozwojowe. Jest to etap strategicznych wyborów wizji organizacji oraz modelu jej działania, których efektem jest określenie długoterminowych celów organizacji, stanowiących kwintesencję zarządzania strategicznego, prowadzących do urzeczywistnienia wizji przyszłego stanu obszaru.

Cele strategiczne

Solidaryzując się z własną gminą miejscowość Wiżajny realizuje wspólnie ustaloną politykę mającą na celu poprawę stanu i dostępności infrastruktury, stwarzanie korzystnych warunków dla wzrostu gospodarczego i zewnętrznych inwestycji, promocję gminy na szczeblu regionalnym, krajowym i międzynarodowym oraz rozwój rolnictwa i turystyki.

Dlatego też cele strategiczne rozwoju wsi Wiżajny stanowią w pewnym sensie przeniesie celów rozwoju gminy zawartych w Planie Rozwoju Lokalnego Gminy Wiżajny i przyjęły następującą postać:

Cel 1.

Zapewnienie warunków dla wszechstronnego rozwoju mieszkańców wsi Wiżajny poprzez poprawę dostępu do instytucji infrastruktury społecznej i technicznej oraz ochrony środowiska z wykorzystaniem energii odnawialnej.

Cel 2.

Wsparcie procesu tworzenia miejsc pracy poprzez efektywne wykorzystanie atutów położenia geograficznego wsi dla rozwoju turystyki oraz rozwijającej się w ich otoczeniu konkurencyjnej przedsiębiorczości a także tworzenie wizerunku wsi, jako miejsca atrakcyjnego turystycznie.

Priorytety rozwojowe:

- zaspokojenie potrzeb kulturalnych i społecznych mieszkańców poprzez zapewnienie warunków do wszechstronnego rozwoju w dziedzinie kultury, nauki, rekreacji,
- utrzymanie i wykorzystanie dla potrzeb turystyczno - wypoczynkowych, socjalnych i usługowych obiektów zróżnicowanego etnicznie środowiska kulturowego, w tym zabytkowych i jego wzbogacenie,
- rozwój turystyki (w tym agroturystyki),
- efektywne włączenie obszaru wsi w realizację Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich,
- zaspokojenie zapotrzebowania podmiotów gospodarczych, społecznych i mieszkańców na dostawę w preferowanym przez nich standardzie ilościowym i jakościowym: wody, energii elektrycznej, gazu i usług telekomunikacyjnych,
- racjonalizacja gospodarki odpadami,
- rozwój otoczenia rolnictwa.

4. Opis planowanych zadań inwestycyjnych i przedsięwzięć aktywizujących społeczność lokalną

Nazwa przedsięwzięcia	Cel	Przeznaczenie	Harmonogram realizacji	Wartość (PLN)	Źródła finansowania
Remont budynku Świetlicy Gminnej w Wizajnach	Poprawa standardu usług kulturalnych świadczonych przez Świetlicę Wiejską w Wizajnach	Zaspokojenie potrzeb i aspiracji społeczno-kulturalnych mieszkańców, rozszerzenie możliwości spędzania czasu wolnego, rozwijania umiejętności i talentów, integracji społecznej	2010	1 344 560	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013, środki własne Gminy Wizajny
Modernizacja stacji uzdatniania wody w Wizajnach	Likwidacja niedoborów, modernizacja i podwyższenie standardu infrastruktury technicznej na terenie Wizajny	Zwiększenie czystości środowiska naturalnego, poprawę stanu zdrowia mieszkańców i turystów odwiedzających Gminę Wizajny oraz poprawę warunków bytowych dla mieszkańców	2010	2 991 000	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013, środki własne Gminy Wizajny
Budowa parkingów i remont schodów w rejonie kościoła parafialnego	Poprawa dostępności komunikacyjnej i estetyki centrum	Uzupełnienie potrzeb mieszkańców i turystów w zakresie	2010 – 2011	500 000	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013,

w Wizajnach	miejsowości Wizajny	pozyskania nowych miejsc postojowych oraz komunikacji pieszych w zabytkowej części miejsowości Wizajny			środki własne Gminy Wizajny i parafii rzymskokatolickiej p.w. św. Teresy w Wizajnach
Rewitalizacja zieleńca wiejskiego w Wizajnach	Estetyzacja przestrzeni wiejskiej	Miejsce odpoczynku i spędzania czasu mieszkańców i ludności odwiedzającej miejsowość. Tworzenie wizerunku gminy, jako regionu atrakcyjnego turystycznie	2011	147 871	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013, środki własne Gminy Wizajny
Budowa pola namiotowego w Wizajnach	Rozwój małej infrastruktury turystycznej	Miejsce odpoczynku i rekreacji turystów przebywających na terenie Gminy Wizajny	2011	150 000	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013, środki własne Gminy Wizajny
Adaptacja i remont budynku na Izbę Regionalną w Wizajnach	Estetyzacja przestrzeni wiejskiej	Zwiększenie dostępności i poprawa standardów usług i atrakcji w Gminie Wizajny.	2012	300 000	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013, środki własne Gminy Wizajny
Modernizacja ul. Rynek w Wizajnach z przebudową ciągów pieszych	Zwiększenie dostępności komunikacyjnej wsi Wizajny	Poprawienie możliwości transportu na terenie Gminy, jak również połączenia jej z	2012	75 000	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego, środki własne Gminy

		państwami sąsiedzkimi. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa na lokalnych drogach oraz usprawnienie transportu przez zwiększenie przepustowości dróg.			Wizajny
Modernizacja ul. Szkolnej w Wizajnach z przebudową ciągów pieszych	Zwiększenie dostępności komunikacyjnej wsi Wizajny	Poprawienie możliwości transportu na terenie Gminy, jak również połączenia jej z państwami sąsiedzkimi. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa na lokalnych drogach oraz usprawnienie transportu przez zwiększenie przepustowości dróg.	2012	50 000	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego, środki własne Gminy Wizajny
Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy	Poprawa jakości i zwiększenie dostępności usług o charakterze publicznym dla społeczności w Gminie Wizajny	Ułatwienie dostępu do usług publicznych i społecznych, zaspokojenie potrzeb mieszkańców	2012	150 000	Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego, środki własne Gminy Wizajny
Modernizacja ul. Wierzbłowskiej w	Zwiększenie dostępności	Poprawienie możliwości	2013	75 000	Regionalny Program Operacyjny

Wizajnach	komunikacyjnej wsi Wizajny	transportu na terenie Gminy, jak również połączenia jej z państwami sąsiedzkimi. Zwiększenie poziomu bezpieczeństwa na lokalnych drogach oraz usprawnienie transportu przez zwiększenie przepustowości dróg.			Województwa Podlaskiego, środki własne Gminy Wizajny
Zagospodarowanie terenu wokół hali sportowej	Estetyzacja przestrzeni wiejskiej	Stworzenie warunków do podwyższania poziomu życia mieszkańców i rozwoju zasobów ludzkich, ze szczególnym uwzględnieniem młodego pokolenia	2013	1 500 000	Środki własne, Program Sąsiedztwa Litwa Polska 2007- 2013
Modernizacja budynku i oczyszczalni ścieków w Wizajnach	Likwidacja niedoborów, modernizacja i podwyższenie standardu infrastruktury technicznej na terenie Wizajn	Zwiększenie czystości środowiska naturalnego, poprawę stanu zdrowia mieszkańców i turystów odwiedzających Gminę Wizajny oraz poprawę warunków bytowych dla	2013-2014	500 000	Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013, środki własne Gminy Wizajny

		mieszkańców			
Wymiana instalacji c.o w Publicznym Gimnazjum w Wiżajnach	Zwiększenie dostępności i poprawa standardów usług edukacyjnych	Łatwiejszy dostęp do usług edukacyjnych, zaspokojenie potrzeb mieszkańców	2015-2016	100 000	Środki własne Gminy Wiżajny
Wymiana instalacji c.o w Szkole Podstawowej w Wiżajnach	Zwiększenie dostępności i poprawa standardów usług edukacyjnych	Łatwiejszy dostęp do usług edukacyjnych, zaspokojenie potrzeb mieszkańców	2016-2017	100 000	Środki własne Gminy Wiżajny

5. Charakterystyka obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspakajania potrzeb mieszkańców Wizajn

W miejscowości Wizajny można wyróżnić dwa obszary o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjających nawiązywaniu kontaktów społecznych, ze względu na położenie oraz cechy funkcjonalno-przestrzenne. Pierwszy z nich to centrum miejscowości (tzw. zieleńiec wiejski - działka o numerze ewidencyjnym 246/2), które po pierwsze pełni ważną rolę w układzie komunikacyjnym Wizajn a po drugie stanowi skwer o funkcjach rekreacyjnych. Stan obecny zieleńca z drobnymi modyfikacjami wywodzi się z lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku, natomiast ogólne zarysy terenu ukształtowały się znacznie wcześniej tj. w latach trzydziestych ubiegłego stulecia. Jest to obszar nadający się do celebrowania oficjalnych uroczystości i wyodrębnienia przestrzeni rekreacyjnej dla mieszkańców i obszaru do zabaw dla małych dzieci. Całość obszaru usytuowana jest nieopodal budynku Urzędu Gminy w Wizajnach.

Drugim obszarem jest budynek, w którym skupia się życie kulturalno – rekreacyjne jest Gminny Ośrodek Kultury w Wizajnach (działki o numerze ewidencyjnym 45 i 276). Jest to serce działalności kulturalnej miejscowości, spotkań społeczności, animacji i edukacji kulturalnej.

Oba obszary są bardzo ważne ze względu na funkcje jakie pełnią dla społeczności lokalnej ale także ze względu na usytuowanie miejscowości i jej walory turystyczne i krajobrazowe, które pozwalają stwierdzić, że miejscowość jest atrakcyjna pod kątem wypoczynku i turystyki. Priorytetowe inwestycje dla mieszkańców wsi polegające na rozbudowie i nadbudowie świetlicy gminnej (GOK) oraz rewitalizacji zieleńca wraz z ciągami pieszymi i elementami małej architektury pozwolą uczynić z miejscowości kulturalne centrum gminy, zrealizować cel zakładany w planach rozwojowych gminy i odpowiedzieć na potrzeby mieszkańców.